

خلاصه‌ی گزارش نفت ۲۰۱۹

تحلیل و پیش‌بینی تا سال ۲۰۲۴

منبع: گزارش آژانس بین‌المللی انرژی

ترجمه کننده: ثمینه حاجی‌زاده؛ کارشناس تحلیل کسب و کار
تأیید کننده: محمدمهدی مظفر؛ مشاور و دستیار ویژه مدیر عامل

آژانس بین‌المللی انرژی

آژانس بین‌المللی انرژی طیف وسیعی از مسائل مربوط به انرژی شامل عرضه و تقاضای نفت، گاز و زغال سنگ، فناوری‌های مربوط به انرژی‌های تجدیدپذیر، بازارهای برق، بهینه‌سازی انرژی، دسترسی به انرژی، مدیریت تقاضا و مسائل زیاد دیگری را بررسی می‌کند. این آژانس مدافع سیاست‌هایی است که شاخص‌های قابلیت اعتماد، قابلیت دسترسی و پایداری انرژی را در ۳۰ کشور عضو و ۸ کشور همکار و دیگر کشورها تقویت می‌نماید.

اعضا:	شرکا:
استرالیا	برزیل
اتریش	چین
بلژیک	هند
کانادا	اندونزی
جمهوری چک	مراکش
دانمارک	سنگاپور
استونی	آفریقای
فنلاند	جنوبی
فرانسه	تایلند
آلمان	
یونان	
مجارستان	
ایرلند	
ایتالیا	
ژاپن	
کره جنوبی	
لوکزامبورگ	
مکزیک	
هلند	
نیوزلند	
نروژ	
لهستان	
پرتغال	
جمهوری اسلواکی	
اسپانیا	
سوئد	
سوئیس	
ترکیه	
انگلستان	
آمریکا	

کمیسیون اروپا نیز در فعالیتهای آژانس مشارکت دارد.

چکیده گزارش

بازارهای جهانی نفت وارد مرحله‌ای از تغییرات گسترده شده‌اند. ایالات متحده‌ی آمریکا به طور فزاینده‌ای در حال افزایش عرضه نفت در سطح جهان است. در همین حال، تولید نفت خام سنگین به سبب اعمال برخی تحریم‌ها و همچنین محدودیت تولید در برخی کشورهای اصلی تولیدکننده به بن‌بست خورده‌است. نتیجه همه‌ی این موارد دگرگونی در عرضه جهانی نفت همراه با عواقب حساس برای امنیت انرژی و تعادل بازار در طول مدت مورد بررسی تا سال ۲۰۲۴ است.

علیرغم اینکه بیشترین میزان تقاضای نفت در سال ۲۰۱۸ از سوی ایالات متحده‌ی آمریکا بود، شاخص رشد از کشورهای توسعه‌یافته و سوخت‌های دارای کاربری حمل‌ونقلی فاصله گرفته و به سمت کشورهای آسیایی و محصولات پتروشیمی می‌رود. این تغییرات عواقب سهمگینی برای تجارت و صنعت پالایش به همراه خواهد داشت. بخش مذکور چاره‌ای جز سازگاری با ویژگی‌های جدید سوخت کشتی، ابلاغی از سوی سازمان بین‌المللی دریانوردی که از سال ۲۰۲۰ اجرایی می‌گردد، و همچنین افت شدید در ظرفیت پالایشی که نیازمند تغییرات بنیادین از سوی همه پالایشگران در سطح جهان است نخواهد داشت.

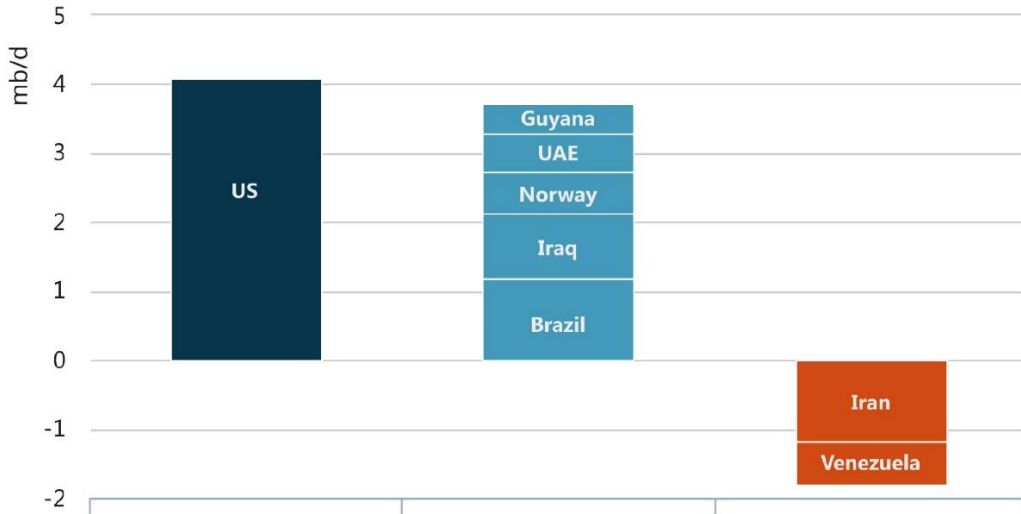
ایالات متحده، همچنان پیشرو در رشد جهانی عرضه

ایالات متحده در میان مدت همچنان رشد عرضه را تحت سیطره خواهد داشت. در پی رشد بی‌سابقه در سال ۲۰۱۸، یعنی زمانی که تولید حامل‌های انرژی مایع رشد دو میلیون و دویست هزار بشکه در روز را تجربه کرد، انتظار می‌رود ایالات متحده با افزایش ۴ میلیون بشکه در روز سبب افزایش ۷۰ درصدی در ظرفیت تولید جهانی تا سال ۲۰۲۴ شود.

همچنین کشورهای غیرعضو اوپک، از جمله برزیل، کانادا، نروژ، نوظهور، و گویان تازه‌کار، جمعاً دو میلیون و ۶۰۰ هزار بشکه در روز طی پنج سال آینده افزایش تولید خواهند داشت. تولید کل کشورهای غیرعضو اوپک تا سال ۲۰۲۴ افزایش شش میلیون و صد هزار بشکه‌ای را تجربه خواهد کرد.

در بین کشورهای عضو اوپک نیز، تنها عراق و امارات متحده عربی، برنامه‌های مهمی برای افزایش ظرفیت تولید خود دارند. افزایش ظرفیت از سوی این دو عضو اوپک افت شدید تولید را از سوی ایران و ونزوئلا به سبب تحریم‌ها و نارآرامی‌های سیاسی یا اقتصادی جبران خواهد کرد. در نتیجه، ظرفیت مؤثر تولید اوپک تا سال ۲۰۲۴ شاهد افت ۴۰۰ هزار بشکه‌ای خواهد بود.

۱. نمودار تغییر در عرضه نفت در بازارهای جهانی

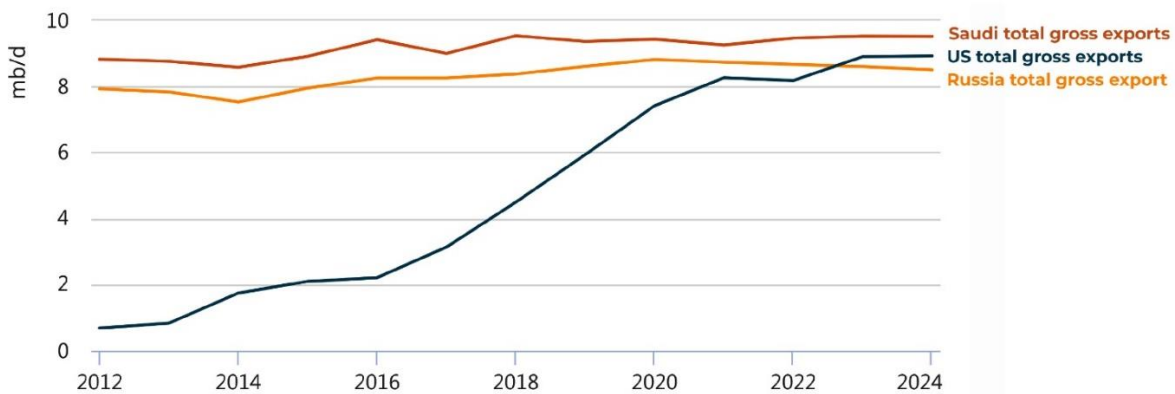

آمریکا رشدی معادل ۷۰ درصد تجربه کرده است. دستاوردهای برزیل، عراق، نروژ، امارات متحده عربی و گویان. کاهش شدید در ایران و ونزوئلا.

ایالات متحده، بازیگر مهم تجارت جهانی نفت

ایالات متحده آمریکا در نتیجه رشد قوی تولید نفت خود با پیشی گرفتن صادرات نفت خام و فرآورده‌های نفتی از وارداتش در سال ۲۰۲۱ به صادرکننده نفت بدل خواهد شد.

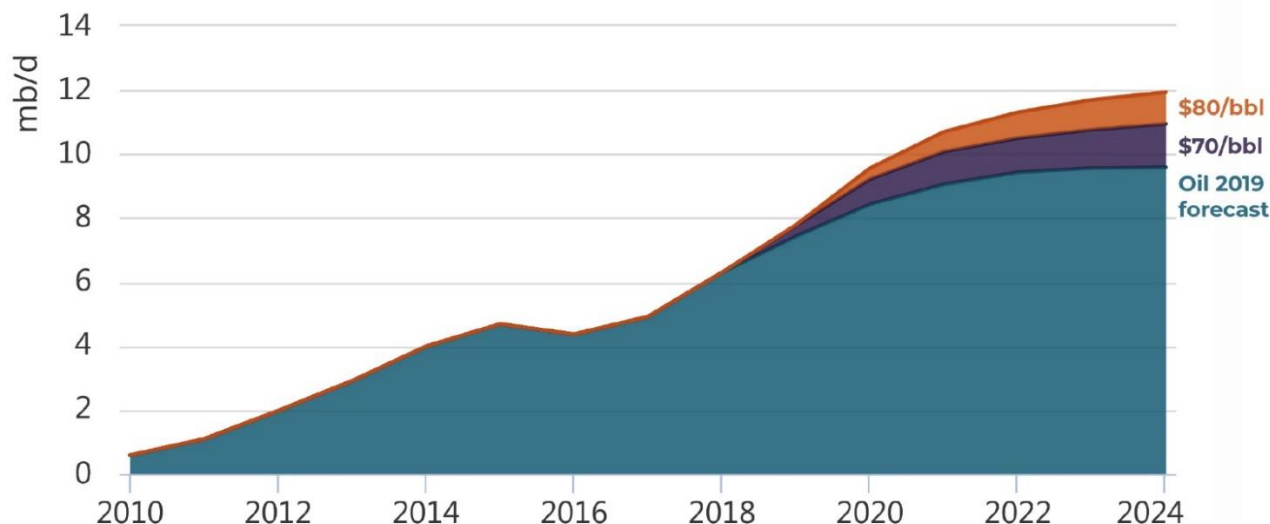
۲. نمودار صادرات ایالات متحده آمریکا که از روسیه سبقت گرفته و در حال پیشی گرفتن از عربستان سعودی است.

صادرات خالص نفت آمریکا در ۲۰۲۱ پس از ۷۵ سال وابستگی به واردات. صادرات آمریکا موجب انعطاف در بازار جهانی شده است.

در سال‌های پایانی دوره پیش‌بینی این گزارش، صادرات ناخالص آمریکا با سبقت گرفتن از روسیه و رسیدن به عربستان به ۹ میلیون بشکه در روز بالغ خواهد رسید و نتیجتاً آمریکا به یک صادرکننده مهم نفت تبدیل خواهد شد که یکی دیگر از عواقب انقلاب منابع نامتعارف شیل است.

۳. نمودار چشم انداز نفت شیل ایالات متحده آمریکا

در محدوده قیمت بالاتری تولید می‌تواند حتی بیشتر باشد

صادرات بیشتر از سوی آمریکا به بازارهای جهانی امنیت عرضه را در سراسر جهان تقویت می‌کند. مشتریان نفت خام، خصوصاً در قاره آسیا که تقاضا بیشترین رشد را داشته‌است، انتخاب بیشتری در طیف عرضه‌کنندگان خواهند داشت. این موضوع ضمن اینکه امکان نرمش بیشتر عملیاتی و تجاری ایجاد می‌کند، از وابستگی آنان به قراردادهای سنتی و بلندمدت تأمین نفت خواهد کاست.

تجارت جهانی موضوعی منحصر به ایالات متحده نیست. پس از آمریکا، برزیل بیشترین افزایش را در صادرات نفت خام به خود اختصاص داده‌است. پیش‌بینی می‌شود برزیل در سال ۲۰۲۴ به میزان ۸۰۰ هزار بشکه به تولید خود بیفزاید. نروژ در جایگاه بعدی قرار می‌گیرد. طی ۵ سال آینده، نروژ با پشت‌سر گذاشتن قزاقستان و کویت به جایگاه مهمی دست خواهد یافت.

افزایش تقاضا علی‌رغم رشد سرمایه‌گذاری در بالادست در سال ۲۰۱۹

پیش‌بینی ما برای رشد عرضه به سرمایه‌گذاری بستگی دارد. استدلال آژانس بین‌المللی انرژی طی سال‌های اخیر مبتنی بر این موضوع بوده که با پیش‌بینی افزایش تقاضای نفت، سرمایه‌گذاری مستمر در این بخش برای اطمینان از ظرفیت تولید اضافی ضروری است. تحلیل سال گذشته ما بر اساس بررسی آهنگ کاهش تولید میادین نفتی مشخص کرد برای نگهداشت تولید، هر ساله معادل استخراج از دریای شمال باید به ظرفیت تولید اضافه شود.

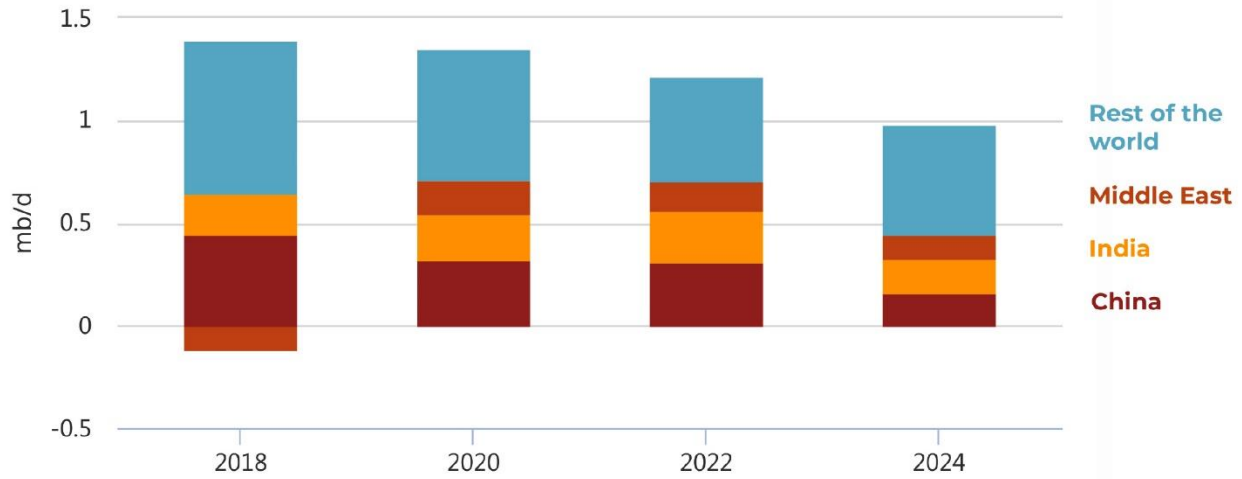
این موضوع امروزه نیز صادق است. از این رو پیش‌بینی افزایش سرمایه‌گذاری در بخش بالادست برای سومین سال متوالی در سال ۲۰۱۹، که طبق برنامه‌ریزی‌های اولیه اعلامی از سوی شرکت‌های نفت و گاز تأیید شده است، اطمینان‌بخش است. برای اولین بار از کاهش ثبت‌شده در سال ۲۰۱۵، سرمایه‌گذاری در ذخایر متعارف افزایش سریع‌تری نسبت به سرمایه‌گذاری در ذخایر غیرمتعارف خواهد داشت. علی‌رغم افزایش بیش از حد انتظار در تولید آمریکا، درباره میزان سرمایه‌گذاری در سال‌های پایانی دوره مورد بررسی و سال‌های بعدی نمی‌توان خوشبین بود.

کاهش آهنگ رشد تقاضای نفت طی ۵ سال آتی

اساساً تقاضای نفت به قدرت اقتصاد جهانی وابسته است. اخیراً صندوق بین‌المللی پول چشم‌انداز کوتاه‌مدت خود را کاهش داد که بیانگر احساس رو به ضعف رفتن اقتصاد در بسیاری کشورهاست. مناقشات تجاری جاری بین قدرت‌های جهانی و آشفتگی مربوط به برگزیت ممکن است منجر به کاهش میزان رشد تجارت بین‌الملل و تقاضای نفت گردد. با این حال، با وجود امیدبخش بودن وضعیت اقتصاد انتظار می‌رود تقاضای نفت هرچند با شتاب کمتر رشد داشته باشد.

۴. آهنگ رشد تقاضای نفت

چین در حال تغییر در اقتصاد مصرفی و سیاست های زیست محیطی است. هندوستان رشدی مشابه با چین تا سال ۲۰۲۴ خواهد داشت. تقاضای سوخت نفت خام خاورمیانه پس از IMO 2020 افزایش خواهد یافت. رشد تقاضای ایالات متحده ثابت است.

یک عامل مؤثر در تقویت رشد تقاضا آن است که اقتصادهای در حال توسعه همچنان گسترش خواهند یافت. از هفت میلیون و صدهزار بشکه افزایش تولید که تا سال ۲۰۲۴ انتظار می رود چین و هند سهمی ۴۴ درصدی داشته باشند. تولید ناخالص داخلی چین علیرغم کاهش سرعت رشد طی یک دهه اخیر رو به افزایش بوده و همچنان به رشد خود ادامه می دهد.

سطوح درآمدی رشد زیادی داشته و ساختار تقاضای نفت در حال دور شدن از بخش های صنعتی سنگین به سمت نیاز مشتریان است. در مورد هند، با اینکه سرانه تولید ناخالص داخلی آن فقط یک پنجم چین است، با قوت بیشتری در حال رشد است: تا سال ۲۰۲۴، رشد تقاضای نفت هند با چین برابری خواهد کرد.

کاهش در مشتریان بنزین و افزایش تقاضا برای محصولات پتروشیمی

در همه جای دنیا، افزایش تقاضا از سوی مصرف کنندگان به معنای پلاستیکی بیشتر است که این به نوبه خود یعنی افزایش تقاضا برای محصولات پتروشیمی. علیرغم تلاش های صورت گرفته برای محدود کردن مصرف پلاستیک و تشویق بازیافت، تقاضا برای محصولات پلاستیکی و پتروشیمی با قوت زیاد در حال

رشد است. ما بیش از ۵۰ پروژه اصلی را که بناست تا سال ۲۰۲۴ عملیاتی شوند در این باره شناسایی کرده‌ایم که بیشتر آنها تحت رهبری ایالات متحده و چین است. انتظار می‌رود پروژه‌های اشاره شده دومیلیون و دویست هزار بشکه در روز به مصرف نفت در طول مدت مورد مطالعه بیفزایند که این معادل سهمی ۳۰ درصدی در رشد جهانی است.

تحقق پروژه‌های مذکور بیانگر رشد پیش‌بینی‌شده در اوایل دوره مورد مطالعه با آهنگی نزدیک به آهنگ رشد فعلی است. علیرغم اینکه فقدان اشراف کامل بر پروژه‌های جدید سبب کاهش در ارزیابی‌های ما در سال‌های پایانی دوره مورد مطالعه می‌شود به احتمال زیاد پروژه‌های بیشتری ارائه شده و میزان تقاضا از سطح پیش‌بینی‌شده فعلی فراتر می‌رود.

یکی دیگر از بخش‌هایی که رشد قابل‌توجهی خواهد داشت صنعت هوایی است. در سال‌های اخیر، صنعت مسافرت هوایی با عنایت به تعداد رو به رشد مسافر شاهد گسترش چشمگیری بوده‌است. میزان تقاضا نیز با توجه به سطح رو به رشد درآمدی در کشورهای در حال توسعه، ساخت فرودگاه‌های جدید و افزایش ناوگان‌های هوایی با قوت بیشتری به رشد خود ادامه خواهد داد. طی دوره مورد مطالعه، سهم قاره آسیا از این رشد ۷۵ درصد خواهد بود. به طور قطع می‌توان گفت چین شاهد بیشترین افزایش در تقاضا خواهد بود و هند سریع‌ترین آهنگ رشد، ۸/۲ درصد در سال، را به نمایش خواهد گذاشت.

در همین حال، طبق پیش‌بینی‌های ما، بهبود بهینه‌سازی انرژی و اشباع شدن بازارهای دارای رشد سریع سبب کند شدن رشد بازار سوخت هواپیما در سطح جهان می‌گردد.

در مورد بنزین، بهبودی در بهینه‌سازی مصرف سوخت آهنگ رشد جهانی را با کمتر از یک‌درصد در سال خواهد رساند. با وجود این، در کشورهای در حال توسعه، رشد این آهنگ دوبرابر است و رشد سطح درآمدها به تولید بیشتر اتومبیل منجر می‌شود.

شرکت‌های کشتیرانی و پالایشی در صدد سازگاری با مقررات سازمان بین‌المللی دریانوردی

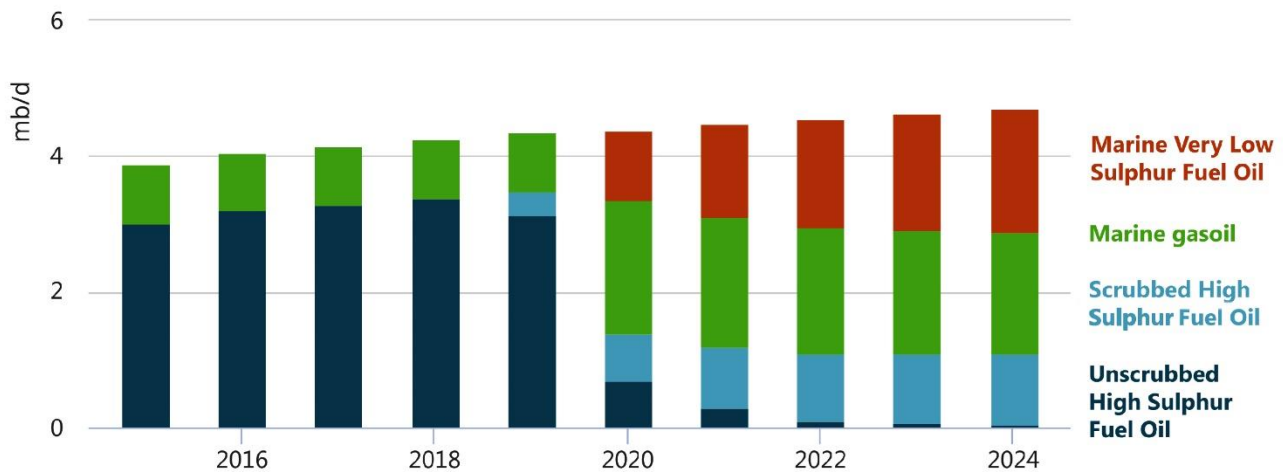
تغییرات در مقررات دریایی سازمان بین‌المللی دریانوردی در سال ۲۰۲۰ یکی از مهم‌ترین تغییراتی است که تاکنون در مورد ویژگی‌های محصولات مشاهده شده است. البته این موضوع از چند سال پیش به اطلاع صنایع کشتیرانی و پالایشگاهی رسانده شده بود. اعتقاد ما بر این است که بازیگران صنعت در

موقعیت قابل اطمینانی برای تطبیق تولید خود با مقررات جدید در بلندمدت هستند. بیشترین افزایش حجم تولید مربوط به ایالات متحده، خاورمیانه و چین خواهد بود. با این حال، بازار در ابتدا قدری محدود خواهد شد و عدم سازگاری به وجود می‌آید. سفارش نصب اسکرابر (جهت تنظیف موتور) بر روی کشتی‌های افزایش داشته و تحلیل ما از طرح‌های پالایشگران حاکی از این است که با کاهش تقاضا برای نفت کوره دارای گوگرد زیاد سوخت کشتی کافی فراهم خواهد بود و در صورت نیاز نفت کوره بسیار کم‌گوگرد می‌تواند هرگونه کمبودی را جبران کند.

بهای گازوئیل در ابتدا با رشد تقاضا از سوی بخش دریایی افزایش می‌یابد اما رشد کند در منابع خشکی از این فشار می‌کاهد. در عین حال، نفت کوره پرگوگرد بی‌مصرف را می‌توان در بخش تولید برق که احتمالاً در خاورمیانه بازار خوبی دارد به کار گرفت.

۵. نمودار تقاضای محصولات در بخش دریایی

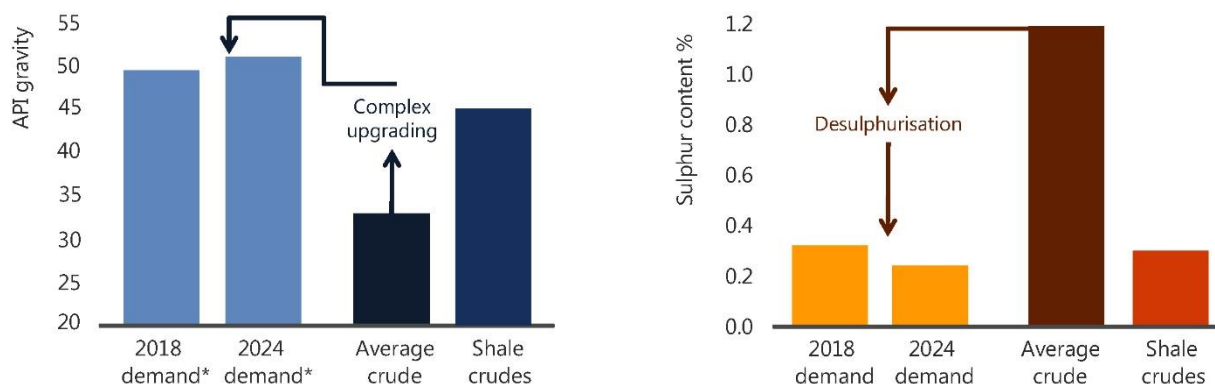

چالش مضاعف برای پالایشگران: رشد ظرفیت و تغییر در کیفیت نفت خام و فرآورده‌ها

طی مدت جاری تا سال ۲۰۲۴، صنعت پالایش شاهد رشد ظرفیت در چند مرحله خواهد بود. رشد خالص حدود ۹ میلیون بشکه در روز تخمین زده می‌شود. چین با پشت سر گذاشتن ایالات متحده جایگاه اول جهانی را در زمینه ظرفیت نصب شده از آن خود خواهد کرد. از آنجا که این افزایش ظرفیت همچنان بسیار فراتر از افزایش تقاضا برای محصولات پالایش شده است، یکی از راه‌های بازگرداندن تعادل به بازار

تعطیلی کارخانجات می‌تواند باشد. البته در مورد اینکه مکان و زمان چینین رخدادی پرسش‌های زیادی مطرح است.

۶. نمودار تعداد بشکه تولیدات جهانی پالایش شده در مقابل تعداد بشکه نفت خام

نفت شیلی تقاضا برای مجتمع‌های پالایشی را کاهش داده است، این روند معکوس برای اولین بار طی تاریخ رخ داده است.

از آنجا که نفت خام تولیدشده در جهان به طور میانگین دارای درجه ترشی با سنگینی متوسط است عرضه نفت خام سنگین‌تر از سوی تعدادی کشورهای دیگر به سبب کاهش تولید و چالش‌های ژئوپولیتیکی با شک و تردید همراه است.

در همین حال، با کاهش تقاضا برای نفت کوره و افزایش اهمیت محصولات پتروشیمی، متوسط تولید نفت جهانی رو به سبک‌تر شدن است. در نتیجه، ایالات متحده جایگاه اول را در عرضه گریدهای سبک‌تر نفت خام که با رشد تقاضا هم مواجه است کسب خواهد کرد. نفت شیلی نیز با الزامات جدید سازمان بین‌المللی دریانوردی سازگاری خواهد داشت و مقادیر لازم نفتا را برای صنایع پتروشیمی تأمین خواهد کرد.

نفت ۲۰۱۹، چشم انداز سالانه آژانس بین المللی انرژی برای بازارهای جهانی نفت، سنجش مسائل کلیدی در تقاضا، عرضه، پالایش و تجارت تا سال ۲۰۲۴. در سال جاری، این گزارش موارد ذیل را پوشش داده است:

- تغییر در میزان عرضه و صادرات به بازارهای جهانی که توسط ایالات متحده آمریکا صورت خواهد گرفت و طی رشد سریع منابع نامتعارف شیل، آمریکا به بزرگترین صادر کننده نفت کوره تبدیل خواهد شد.
- افزایش تولید و عرضه در کشورهایی که عضو OPEC نیستند، شامل برزیل، کانادا، نروژ و گویان. و همچنین کاهش در ظرفیت تولید برای کشورهای عضو اوپک
- رشد تقاضایی که توسط چین و هند و همچنین به دلیل افزایش اهمیت محصولات پتروشیمی ایجاد شده است، چرا که با افزایش تقاضای مشتریان، سرمایه‌گذاری در این صنعت رو به افزایش است.
- تجزیه و تحقیق دقیقی که نشان می‌دهد صنایع پتروشیمی ضمن افزایش ظرفیت و تغییر الگوهای جهانی تجارت نفت، چگونه در صدد سازگاری با مقررات سازمان بین‌المللی دریانوردی است.